

i extensament la Sagrada Família, de totes les quals presenta plans i fotografies. Es refereix especialment a les maquetes fetes amb cordills, que li servien d'assaig per a les seves audàcies arquitectòniques, com les voltes i murs de formes exclusivament geomètriques, a base de superfícies guerxes com són els hiperboloides, els el·lipsoïdes i els paraboloides hiperbòlics. Recorda també les innovacions constructives i de decoració introduïdes pel genial arquitecte —sobretot els resultats aconseguits utilitzant materials pobres que sabé combinar amb indiscutible gust—, que són avui estudiades atentament per constructors i historiadors de l'art de tot el món. Si la figura de Gaudí, conclou el Sr. Bonet, és cada dia més admirada arreu, ens pertoca a nosaltres de posar el màxim interès perquè les seves obres siguin conservades com cal i conegudes i enaltides.

Intervenien el PRESIDENT (bé que amb retard, la Societat commemora amb la sessió d'avui el Centenari de la naixença de Gaudí) i els Srs. J. PUIG I CADAFALCH (recorda alguns fets de la vida de Gaudí i valora determinats aspectes de la seva obra) i J. ATNAUD (presenta alguns estudis recents, d'estudiosos estrangers, sobre l'homenatjat).—F. DURAN I CAÑAMERAS, Secretari.

22 maig 1954: Història. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT presenta el Sr. John H. Elliott, de la Universitat de Cambridge, que resideix temporalment a Barcelona per tal de fer recerques als nostres arxius.

El Sr. ELLIOTT exposa la seva comunicació sobre *Antecedents de la Guerra dels Segadors*. Manifesta que ha arribat a la conclusió que les causes d'aquesta guerra foren més de les que fan suposar les obres dels historiadors romàntics, que han reduït la revolució a una interpretació purament local. Una revolució és el resultat de la topada d'una pressió externa amb una societat que ja conté uns elements revolucionaris. La pressió externa de Castella sobre Catalunya, a l'època d'Olivares, fou causada per la necessitat castellana d'obtenir soldats i diners. A les Corts catalanes del 1626 el comte-duc proposà un programa polític que facilités a Castella els soldats i els diners que li calien i oferís al mateix temps a Catalunya una participació en els beneficis de la monarquia. Aquestes Corts fracassaren en part per la inhabilitat del comte-duc, però també a causa de la inestabilitat interna de la societat catalana. Aquesta inestabilitat provenia en part de l'absència del rei, el qual era tradicionalment la font d'hònors i mercès; era natural que aquesta absència desorientés una societat l'estructura de la qual era encara feudal. La dificultat a obtenir d'un rei llunyà els càrrecs i honors a què cada vassall lleial aspirava, produí un clima de descontentament entre la noblesa, els clergues i els advocats catalans, però influí menys en la burgesia i en els mercaders de Barcelona, la prosperitat dels quals no depenia del favor reial. No fou, doncs, casual que Richelieu trobés els seus millors amics entre la noblesa i els clergues. El fracàs de les Corts del 1626 fou un moment decisiu en la història de Catalunya perquè obligà el comte-duc a prendre mesures extralegals per a obtenir els soldats i els diners que li havien estat refusats. Davant el fracàs d'aquestes mesures, Olivares procurà de resoldre el problema atraient la guerra amb França cap a les fronteres catalanes, obligant així els catalans a combatre. La guerra perjudicà l'únic element estable de la societat catalana: la pagesia. Per desgràcia la revolució espontània i patriòtica dels pagesos fou aprofitada pels descontents de les altres classes socials, molts d'ells persones que no tenien la preparació i el desinterès que el moment històric exigia. La política del comte-duc no fou gens rectilínia; seguí la pauta que els esdeveniments assenyalaren, i no tingué en aquest moment la intenció de treure tots els furs i privilegis. Creu que la tragèdia de la revolució fou que les classes dirigents no es mostraren dignes de l'ocasió i que els interessos personals foren més importants que els de la comunitat.

Intervenien el PRESIDENT (agraeix al Sr. Elliott que hagi presentat la seva comunicació en llengua catalana) i els Srs. J. PEYRONNET (la venda d'oficis als burgesos

de províncies donà a França una solució d'equilibri social), el SECRETARI (la relació a establir entre el govern central i els catalans és un problema de dret polític que es basa sovint en una fórmula tradicional d'equilibri, la qual ha de permetre l'evolució i la defensa enfront de possibles abusos del poder; el mateix problema polític es plantejà a la mateixa època a d'altres indrets), F. SOLDEVILA (tem que el Comunicant no hagi estat potser víctima de la mateixa abundor de documents i s'hagi vist obligat a negligir una mica la reacció dels catalans davant els abusos del comte-duc d'Olivares), el COMUNICANT (Richelieu es limità al principi a fomentar la República catalana, però després les lluites internes entre els catalans el dugueren a l'anexió), i el Sr. SOLDEVILA (la fermentació social és indubtable, però la desunió desaparegué en haver d'afrontar la guerra; aquesta fou jutjada per Mello i Feliu de la Penya semblantment a com ho féu Bofarull). — R. GUBERN I DOMÈNECH, Secretari.

24 maig 1954: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. JOSEP MIRACLE exposa la seva comunicació sobre *Escrits inèdits i apòcrifs d'Àngel Guimerà*. Comença dient que el fet de treballar actualment en la biografia de Guimerà ha donat lloc que es trobés en presència d'uns escrits inèdits i d'uns altres d'apòcrifs del gran poeta. Enric Cubas, en el seu *Epistolari*, i F. Caravaca, en la seva biografia *Àngel Guimerà, poeta de Catalunya*, citen una desena de poesies castellanes de Guimerà trobades entre els papers de Ramon i Vidales. El Sr. Miracle diu que aquests papers s'han perdut i, per tant, no els ha poguts consultar. Però en un article publicat a «L'Escena Catalana» el 1924, S. Bonavia (pare) diu que Guimerà havia escrit composicions castellanes, que no es publicaren i que Guimerà recollí i féu relligar en un volum. El Comunicant trobà aquest volum a la biblioteca que havia estat de Guimerà. Hi ha setanta-cinc poesies en castellà i trenta-dues en català escrites entre els anys 1865 i 1870. Falta el primer full, on devia haver-hi el nom. Creu que la mutilació ha estat feta pel mateix Guimerà, perquè es tractava d'un volum de joventut. El Sr. Miracle les creu autèntiques per les raons següents: 1) les composicions editades per Cubas i Caravaca es troben en aquest llibre; 2) el text de la nota que acompanya la composició *Dedicada a mi hermano Julio*, el 10 febrer 1867, essent cosa demostrada que Guimerà tingué un sol germà que morí en aquella data, i 3) el caràcter de la lletra, sobretot a les darreres pàgines, escrites amb menys cura. Els primers versos catalans es troben barrejats amb molts d'altres de castellans. S'observa una caiguda vertical en els versos catalans; per falta de l'idioma. La primera composició catalana és *Lo vectigal de la carn* (2-III-1869), que donà a conèixer a «La Gramalla» el 1870. El llibre es clou amb una sèrie de *Romans històrics*, dels quals només ha estat publicat el darrer, titulat *La conquesta de València*. Quant als escrits apòcrifs, el Sr. Miracle diu que les obres teatrals de Guimerà que es troben a la col·lecció del Sr. Sedó no són autògrafes, sinó manuscrites. L'escriptura és evidentment pròpia d'un copista de teatre, i en aquest cas l'epítet d'autògraf és excessiu. El Comunicant adverteix que a la biblioteca de l'Ateneu hi ha una obra teatral titulada *Justícia divina*, datada el 1903, en la plenitud de l'obra del poeta i atribuïda a ell. És una obra tan dolenta, que no ha pogut ésser escrita per Guimerà. Solament un error en la transcripció del nom pot explicar aquesta confusió, la qual cal tenir en compte per a evitar interpretacions errades en el futur.

Intervenen el PRESIDENT (s'ha de tenir en compte l'ús que Guimerà féu de les dues llengües, els temes que són una imitació i els temes que després es desenvoluparen en la seva poesia catalana) i els Srs. J. FONT I SOLSONA (era corrent al Romea d'arxivar còpies dels manuscrits dels autors teatrals representats), O. CARDONA, J. BONET I MATAS (no creu que el manuscrit on es troben les poesies de Guimerà sigui autògraf, perquè la lletra de Guimerà era molt diferent), i el COMUNICANT (creu que el manuscrit és autògraf i que fou posat en net pel mateix Guimerà). — CARME BOYÉ, Secretari.